

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра історії держави і права

Серія “*Навчально-методичні посібники*”

Н. В. ЄФРЕМОВА, І. В. ДОЛМАТОВ,
І. С. МОКІН, О. В. ГОРЯГА

ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА УКРАЇНИ

Частина 2

Навчально-методичний посібник
для студентів Юридичного коледжу
Національного університету «Одеська юридична академія»

Одеса
Фенікс
2016

ББК 67.3. (4Укр):72.4я73
УДК 340.15(477):001.817(075.8)
И 89

Єфремова Наталя Володимирівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри історії держави і права Національного університету «Одеська юридична академія»

Долматов Іван Володимирович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри історії держави і права Національного університету «Одеська юридична академія»

Мокін Ігор Сергійович – кандидат юридичних наук, доцент кафедри історії держави і права Національного університету «Одеська юридична академія»

Горяга Оксана Вікторівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри історії держави і права Національного університету «Одеська юридична академія»

Рекомендовано до друку рішенням Навчально-методичної ради
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 5 від 31.03.2016 р.).

Рецензенти:

І. Й. Бойко – доктор юридичних наук, професор кафедри історії держави, права та політико-правових вчень юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка;

А. Ф. Крижановський – доктор юридичних наук, професор, перший проректор з НОР, в.о. ректора Міжнародного гуманітарного університету; член-кореспондент НПрН України.

И 89 **Історія держави і права України. Частина 2** : навч.-метод. посіб. для студ. Юрид. коледжу НУ «ОЮА» / Н. В. Єфремова, І. В. Долматов, І. С. Мокін, О. В. Горяга. – Одеса : Фенікс, 2016. – 406 с. (Сер. : Навч.-метод. посібники).

Навчально-методичний посібник із дисципліни «Історія держави і права України» (ч. 2) розроблений для студентів 2 курсу Юридичного коледжу Національного університету «Одеська юридична академія». Посібник складається із фрагментів лекцій, планів семінарських занять з методичними рекомендаціями до їх підготовки, а також питань до іспиту та пояснень до самостійної роботи студентів із зазначеної дисципліни. До кожної теми семінарських занять подається перелік рекомендованої літератури, що значно спрощує самостійну роботу студентів у процесі вивчення дисципліни. У посібнику наведено деякі хрестоматійні документи, потрібні для кращої підготовки студентів.

Навчально-методичний посібник розрахований на студентів, курсантів і слухачів юридичних спеціальностей та всіх, хто цікавиться питаннями історії держави і права України.

© Н. В. Єфремова, І. В. Долматов,
І. С. Мокін, О. В. Горяга, 2016

ПЕРЕДМОВА

Шановний друже! Ти приступаєш до вивчення дисципліни, яка повинна не тільки задовольнити твої пізнавальні потреби, підвести до вивчення галузевих юридичних дисциплін, а й навчити поважати свою Батьківщину, свій народ, виховати в тобі дух високої національної свідомості. Вивчення «Історії держави і права України» має величезне значення, насамперед, тому, що сприяє усвідомленню складного, багатогранного і, часто, суперечливого нашого історичного минулого, зокрема державотворення.

Доречно також зазначити, що на сучасному етапі розвитку України зростає потреба у вивченні історії українського права, оскільки воно є засобом забезпечення справедливості, прав і свобод людини та інтересів нації. Право є частиною культури українського народу, тому вивчення історії його розвитку повинне сприяти підвищенню рівня правосвідомості як частини самосвідомості народу.

Слід пам'ятати, що українське право є одним із важливих показників ідентичності народу і легітимності його влади. Отже, вивчення «Історії держави і права України» дає змогу розкрити правову культуру українського народу, особливості його менталітету та правобачення на різних історичних етапах еволюції.

Складний і суперечливий процес трансформації багатьох сторін суспільного життя, який відбувається в Україні, викликає потребу в дослідженні місця і ролі держави і права в ньому. Самі соціально-економічні відносини в нашій країні детермінують інноваційні цілі та завдання у сфері державно-правового будівництва. В обґрунтуванні цих процесів, а також у розробці їх теоретичної платформи активну роль покликана відігравати історико-юридична наука, до першочергових проблем якої належить необхідність поглибленого аналізу права у його соціальному вираженні в контексті обґрунтування пріоритетів розвитку правової науки і політики.

Слід зазначити, що дисципліна «Історія держави і права України» пов'язана з розвитком усіх галузей права, всіх аспектів еволюції держави та сприяє підготовці студентів до кращого сприйняття спеціальних юридичних дисциплін, таких як: конституційне, цивільне, трудове, кримінальне, процесуальне право та ін. Їх ґрунтовне вивчення, передусім, потрібне для всебічного глибокого усвідомлення галузей діючого права в Україні.

Розроблений навчально-методичний посібник підготовлено як допоміжний матеріал для студентів, які бажають органічно поєднувати лекційну форму навчання із систематичною роботою над підручниками, посібниками, збірниками документів, науковою та довідковою літературою.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
1.1 Навчальний план дисципліни «Історія держави і права України»	6
1.2. Тематичний план другої частини дисципліни «Історія держави і права України»	6
2. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	
з методичними рекомендаціями та списками літератури до них	
<i>Семінарське заняття № 1.</i> Передумови та особливості відродження української державності на початку XX ст.	8
<i>Семінарське заняття № 2.</i> Утворення Української Центральної Ради; держава і право УНР (березень 1917 – квітень 1918 рр.)	39
<i>Семінарське заняття № 3.</i> Українська Держава та право за П. Скоропадського (квітень 1918 – грудень 1918 рр.)	73
<i>Семінарське заняття № 4.</i> Утворення Західноукраїнської Народної Республіки, її органи влади та право (1918-1923 рр.)	114
<i>Семінарське заняття № 5.</i> Держава і право Української Народної Республіки доби Директорії (1918 – 1921 рр.)	139
<i>Семінарське заняття № 6.</i> Формування радянської державності в Україні (1917 – 1920 рр.)	170
<i>Семінарське заняття № 7.</i> Соціалістична державність і право в УСРР (1921 – 1929 рр.) та особливості здійснення нової економічної політики в УСРР	206
<i>Семінарське заняття № 8.</i> Держава і право Радянської України (1930 – 1945 рр.); приєднання Західної України до складу УРСР	250
<i>Семінарське заняття № 9.</i> Держава і право УРСР у перші повоєнні роки та доби «відлиги» (1946 – 1964 рр.)	311
<i>Семінарське заняття № 10.</i> Держава і право незалежної України (1991 – 2000 рр.)	346
3. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ до вивчення другої частини дисципліни «Історія держави і права України»	379
3.1. Обсяг навантаження студента до вивчення курсу «Історія держави і права України»	379
3.2. Методичні рекомендації до виконання студентом самостійної роботи до вивчення другої частини дисципліни «Історія держави і права України» ..	380
3.3. Завдання до самостійної роботи студентів	381
3.4. Перелік питань до півсеместрової атестації	388
3.5. Питання до іспиту з дисципліни «Історія держави і права України»	389
4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА до вивчення другої частини дисципліни «Історія держави і права України	393
5. ХРОНОЛОГІЧНИЙ ПОКАЖЧИК	395

Навчальне видання

**Єфремова Наталя Володимирівна
Долматов Іван Володимирович
Мокін Ігор Сергійович
Горяга Оксана Вікторівна**

**ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА
УКРАЇНИ**

Частина 2

Навчально-методичний посібник
для студентів Юридичного коледжу
Національного університету «Одеська юридична академія»

Підписано до друку 28.07.2016 р. Формат 60x84/16. Ум.-друк. арк. 23,7.
Зам. № 1607-12. Тираж 100 прим.

Видавець і виготовлювач ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25. Тел. (048) 7777-591.
e-mail: maritimebooks@yandex.ru
www.law-books.od.ua